

<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2019-8-2-108-118>

УДК 178.(73+410)

Скиба Юрій, Лебединець Ганна

Інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти : зарубіжний і вітчизняний досвід

Анотація

Зважаючи на зовнішні і внутрішні виклики, зокрема входження України в Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір, прийняття Законів України «Про освіту» (2017), «Про наукову та науково-технічну діяльність» (2016), «Про вищу освіту» (2014) у вищій освіті почалися системні процеси її реформування. Одним із напрямів реформування вищої освіти є підвищення вимог до професійного рівня науково-педагогічних працівників, оскільки тільки висококваліфікований фахівець здатний забезпечити високий рівень підготовки здобувачів вищої освіти та, відповідно, підготувати конкурентоспроможного фахівця. Мета статті полягає у виявленні інструментів оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників у зарубіжних та вітчизняних закладах вищої освіти. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань було використано комплекс методів наукового дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури – для з'ясування доробку науковців з означеної теми дослідження; структурно-системний аналіз – для виявлення інструментів оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників зарубіжних та вітчизняних закладів вищої освіти; компаративістський – для здійснення порівняльного аналізу змісту вітчизняних та зарубіжних інструментів оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників. Узагальнення результатів дослідження свідчить про наявність позитивного досвіду у країнах з ринковою економікою, зокрема Великій Британії, Австралії, Сполучених Штатах Америки (США) щодо залучення студентів до оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників. Доцільність залучення до оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників студентів насамперед пов'язана із тим, що вони найчастіше контактують із науково-педагогічними працівниками та є прямими споживачами їх послуг. На основі аналізу кращих університетських практик Великої Британії, Австралії, США з оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників та їх особистісних якостей встановлено, що основними інструментами є: система онлайн-оцінювання в Інтернеті; студентські рейтинги; зворотній зв'язок від студентів для поліпшення викладання і навчання, зокрема студентські листи, підготовлені від усієї групи, курсу; зворотній зв'язок від випускників (у тому числі магістрів та аспірантів, а також асистентів з аспірантури) тощо. Аналіз вітчизняних практик засвідчив, що для оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та їх особистісних якостей переважно використовуються такі інструменти, як анонімне опитування та студентські рейтинги. Упровадження зарубіжного досвіду щодо використання різних інструментів оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників у вітчизняних закладах вищої освіти сприятиме саморефлексії власної професійної діяльності, розробленню траєкторії професійного розвитку зорієнтовану на напрями які потребують удосконалення та підвищенню якості викладацьких послуг.

Ключові слова: досвід, інструменти, науково-педагогічні працівники, оцінювання, професійна діяльність, студенти.

Вступ

Заклади вищої освіти Великої Британії, Австралії, Сполучених Штатів Америки (США) відрізняються за місією, візією, розміром, напрямом професійної підготовки, науково-дослідницьким інтересами, інфраструктурою тощо. Ця різноманітність є суттєвою перевагою вищої освіти досліджуваних країн, оскільки дозволяє задовольнити різноманітні потреби різних категорій студентів і виконувати широкий спектр інституційних функцій. Збільшення кількості студентів у закладах вищої освіти та, відповідно, зростання державних інвестицій у вищу освіту сприяло підвищенню зацікавленості урядів досліджуваних країн до якості викладання і навчання в університетах та її оцінювання. В останні роки це викликало публічні та політичні дебати, а також широке висвітлення цих питань у засобах масової інформації. Заклади вищої освіти беруть активну участь у цих дебатах демонструючи ефективність моделей забезпечення якості вищої освіти. Зокрема, підвищують якість вищої освіти шляхом залучення науково-педагогічних працівників до підвищення кваліфікації та систематично здійснюють оцінювання ефективності їх професійної діяльності.

Цілями оцінювання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти на переконання Denise Chalmers & Lynne Hunt (2016), є:

1) переорієнтувати майбутню навчальну стратегію інституції, використовуючи результати оцінювання, для удосконалення змісту навчання та методики викладання і навчання;

2) оцінювати минулі результати, для рефлексії пов'язаною з кар'єрним просуванням і регулюванням заробітної платі;

3) оцінювати загальний успіх інституційної освітньої програми (Denise Chalmers & Lynne Hunt, 2016).

Враховуючи означені цілі заклади вищої освіти досліджуваних країн почали розробляти інструменти оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, зокрема залучаючи до цього процесу і студентство. На переконання адміністрацій університетів впровадження системи залучення студентів до оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, сприяє зростанню їх професіоналізму у викладанні, мотивує до саморозвитку та вдосконалення (Denise Chalmers & Lynne Hunt, 2016).

Мета статті полягає у виявленні інструментів оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників у зарубіжних та вітчизняних закладах вищої освіти.

Завдання статті – виявити інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, на основі аналізу досвіду Великої Британії, США, Австралії; охарактеризувати основні інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти; здійснити порівняльний аналіз змісту вітчизняних та зарубіжних опитувальників, що використовуються для оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Методи дослідження

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань буде використано комплекс методів наукового дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури – для з'ясування доробку науковців з означеної теми дослідження; структурно-системний аналіз – для виявлення інструментів оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників зарубіжних і вітчизняних закладів вищої освіти; компаративістський – для здійснення порівняльного аналізу змісту вітчизняних та зарубіжних інструментів оцінювання.

Результати дослідження

Здійснений аналіз зарубіжних практик оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти Великої Британії, Австралії, США встановлено, що системи оцінювання досліджуваних країн є складними та залежать від вимог, що існують в інституції конкретної країни та прийнятих процедур.

Нами встановлено, що оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників досліджуваних країн здійснюється на засадах комплексного підходу, який передбачає залучення до цього процесу різних категорій стейкхолдерів (адміністрацію закладу вищої освіти, профільні професійні асоціації, студентів тощо).

Оцінювання студентами науково-педагогічного працівника є важливим елементом комплексної системи оцінювання ефективності його професійної діяльності, оскільки студенти найчастіше контактують із науково-педагогічним працівником та є прямими споживачами його послуг.

На основі аналізу практик, нами виявлено інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників досліджуваних країн (табл. 1).

Таблиця 1

Інструментарій оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти досліджуваних країн студентами (Evaluation of Teaching. Center for Research on Learning and Teaching; Linse, 2017; Goe, Bell, & Little, 2008; University of Michigan; Київський національний університет архітектури і будівництва; Вінницький кооперативний інститут; Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)

Велика Британія	США	Австралія	Україна
Студентські рейтинги науково-педагогічного працівника	Студентські рейтинги науково-педагогічного працівника	Студентські рейтинги науково-педагогічного працівника	Студентські рейтинги науково-педагогічних працівників
Зворотній зв'язок від студентів і випускників	Зворотній зв'язок від студентів і випускників	Зворотній зв'язок від студентів і випускників	
		Опитування студентів	Анонімне опитування студентів
	Опитування батьків		
	Інтерв'ювання	Інтерв'ювання	
Огляд місць працевлаштування випускників		Огляд місць працевлаштування випускників	
		Анонімні відгуки студента щодо конкретного підходу до навчання	

Як видно із табл. 1 оцінювання студентами науково-педагогічних працівників здійснюється такими інструментами: система онлайн-оцінювання студентів в Інтернеті; студентські рейтинги; зворотній зв'язок від студентів для поліпшення викладання і навчання,

зокрема студентські листи, підготовлені від усієї групи, курсу; зворотній зв'язок від випускників (у тому числі магістрів та аспірантів, а також асистентів з аспірантури) тощо.

Спільними для усіх досліджуваних країн є такі інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників, як студентські рейтинги. Крім того, у Великій Британії, США та Австралії – зворотній зв'язок від студентів і випускників.

Водночас встановлено деякі відмінності у використанні інструментів для оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників, так у США широко використовується такий інструмент, як опитування задоволеності батьків та інтерв'ювання, в Австралії – анонімні відгуки студента щодо конкретного підходу до навчання.

Проаналізуємо інструменти оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Студентські рейтинги. Використовуються для отримання інформації щодо професійної діяльності науково-педагогічних працівників шляхом оцінювання студентами у формі опитування або рейтингових шкал. Студентські рейтинги можуть містити цінну інформацію щодо професійної діяльності науково-педагогічних працівників (Linse, 2017). Проте студентські рейтинги науково-педагогічних працівників не вважаються надійним джерелом інформації через можливі упередження, які можуть вплинути на їхні оцінки та відсутність знання про повний контекст навчання (Goe, Bell, & Little, 2008).

Інтерв'ювання. Протоколи інтерв'ю найчастіше використовується як доповнення до інших інструментів оцінювання, яке доповнює або пояснює результати отримані з іншими кількісними інструментами. Протоколи інтерв'ю розробляють для того, щоб з'ясувати, чи вважають студенти, що підходи, форми, методи, прийоми навчання які застосовують науково-педагогічні працівники підвищують якість навчання, мотивують до навчання тощо. Питання інтерв'ю вимагають від студентів надавати відомості про підходи, форми, методи, прийоми які сприяють удосконаленню їх навчання. Протоколи є структурованими і включають відповідні рубрики з детальними критеріями для визначення кожної рубрики рейтингу.

Інтерв'ювання студентів може бути одним із корисним елементом у системі оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників, оскільки дають можливість виявити особистісні їх якості та встановити певні переваги. У подальшому ці дані можуть бути корисними для саморефлексії та розвитку науково-педагогічного працівника, для організації та удосконалення ним освітнього процесу та змісту навчального плану, і таким чином може сприяти підвищенню якості освіти.

Фокус-групові інтерв'ю та "інтерв'ю з виходом" забезпечують глибину та широту інформації, виявляють непередбачувані відповіді та дозволяють пояснювати задоволення та стурбованість студентів. Інтерв'ю фокус-групи, інтерв'ю з виходом та опитування випускників особливо корисні для зміцнення програми кафедри (Guiding Principles for Learning Assessment. Center for Research on Learning and Teaching).

Метод опитування використовується для збору найрізноманітнішої інформації, зокрема про практику викладання і навчання, відносини зі студентами, психологічний клімат в колективі, умови праці, довідкову інформацію, думки, які можуть мати вплив на ефективність професійної діяльності науково-педагогічного працівника (Goe, Bell, & Little, 2008).

Зворотній зв'язок від студентів, аспірантів та випускників. Незважаючи на те, що відгуки від студентів, аспірантів та випускників є ефективним способом надання зворотного зв'язку на навчання та викладання та корисним підґрунтям для розроблення стратегії академічного розвитку, вони не набули широкого поширення і не підтримуються рамками політик. Хоча існують докази у яких обґрунтовано показано, що вони є ефективними у підвищенні якості навчання (Goe, Bell, & Little, 2008).

Успішні моделі реагування на зворотній зв'язок від студентів, аспірантів та випускників включають фокус, який виходить за межі індивідуальної діяльності науково-педагогічного працівника охоплюючи діяльність колективів (Methods of Evaluating Teaching).

Анонімний відгук студента щодо конкретного підходу до навчання. Такий інструмент надає студентам можливість, висловити своє враження про практику навчання і викладання науково-педагогічного працівника. Студент може звернутись зі скаргою, заявою, або пропозицією до адміністрації закладу вищої освіти щодо використання науково-педагогічним працівником конкретного підходу у навчанні чи викладанні. Загалом, отримані звернення не впливають на рейтинг науково-педагогічного працівника. Проте, отримані відомості надаються науково-педагогічному працівнику для саморефлексії та удосконалення власних професійних практик.

Огляд місць працевлаштування випускників. Це визнане суспільством джерело інформації про рівень професійної підготовки випускників закладів вищої освіти. Свідченням успішного навчання та підготовки до практичної діяльності студентів є відгуки керівників про їх успіхи продемонстровані багатьма студентами протягом тривалого періоду часу. Огляд місць працевлаштування випускників є опосередкованим інструментом оцінювання ефективності професійної діяльності науково-педагогічного працівника.

Вітчизняні заклади вищої освіти теж накопичили певний досвід з оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників. Найпоширенішими інструментами оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічного працівника є: **студентські рейтинги та анонімні опитування.**

Зокрема, у багатьох вітчизняних закладах вищої освіти здійснюється анонімне опитування студентів під назвою «Викладач очима студентів». Орієнтовний перелік питань анонімного опитування студентів вітчизняних закладів вищої освіти щодо якості викладання науково-педагогічним працівником та його особистісних якостей подано у табл. 2. Методологія та змістовий компонент цього опитування у закладах вищої освіти дещо відрізняється. Шкала оцінювання якості викладання науково-педагогічним працівником та його особистісних якостей може коливатися від 10 до 100 балів. На основі отриманих балів формується кафедральний рейтинг науково-педагогічного працівника. Крім того, результати студентського рейтингу можуть бути враховані при формуванні загального рейтингу науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти, а також при укладанні строкової угоди між адміністрацією університету та науково-педагогічним працівником.

Таблиця 2

Орієнтовний перелік питань анонімного опитування студентів вітчизняних закладів вищої освіти щодо якості викладання науково-педагогічним працівником та його особистісних якостей (Київський національний університет архітектури і будівництва; Вінницький кооперативний інститут; Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара)

Київський національний університет архітектури і будівництва	Вінницький кооперативний інститут	Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.
Перелік питань опитувальника		
Викладає матеріал ясно, доступно	Змістовна значущість і доступність матеріалу, що викладається, (викладач ясно й логічно пояснює матеріал,	Забезпеченість викладання дисципліни навчальними та методичними матеріалами (авторський

	коментує складні моменти, виділяє головне в темі	підручник, посібник, друкований або електронний конспект лекцій, методичні вказівки, інструкції)
Виділяє головні питання		
	Актуальність навчального матеріалу (викладач використовує новий матеріал)	Використання матеріалів, що відображають сучасний стан наукових досліджень за проблемою, новітні досягнення науки і практики
Демонструє культуру мови, достатню дикцію, нормальний темп викладання	Ерудиція й культура мовлення (мовлення викладача професійне, виразне, доступне для розуміння, дозволяє робити необхідні записи)	Культура мовлення (виразність, чистота мови, чіткість дикції, нормальний темп)
Уміє викликати інтерес до вивчення предмету	Уміє викликати інтерес до дисципліни	Уміння створити в аудиторії сприятливу для засвоєння матеріалу емоційно-психологічну атмосферу
Слідкує за реакцією аудиторії		Уміння підтримувати контакт з аудиторією (слідкує за реакцією студентів, задає питання, яке стимулюють мислення та увагу, ініціює дискусію, застосовує прийоми і методи активізації пізнавальної діяльності студентів)
Задає питання, спонукає до дискусії		
Дотримується логічної послідовності викладання		Вільне володіння матеріалом, вміння ясно та логічно викладати його зміст, виділяти головне за темою, проблемою
		Формування під час навчального процесу системного мислення та професійного світогляду студента
	Культура зовнішнього вигляду викладача	

Пояснює складні питання		
Уміє зняти втому слухачів під час занять		
Використовує матеріал, пов'язаний професією		
	Володіння матеріалом і раціональне використання часу на занятті	
Виявляє творчий підхід до викладання		
Ставиться доброзичливо і тактовно до слухачів	Об'єктивність, повага й тактовність у ставленні до студентів	Доброзичливість, повага й тактовність у ставленні до студентів, уміння урахувати їх думки
Виявляє вимогливість до слухачів		
Об'єктивно оцінює знання слухачів		Рівень об'єктивності викладача в оцінці Ваших знань
Приваблює до себе високою ерудицією		
	Організованість і пунктуальність викладача	Організованість та пунктуальність викладача, уміння раціонально використовувати свій час
	Відношення викладача до подарунків	

Як видно з табл.1 у вітчизняних закладах вищої освіти в опитувальнику акцент здійснюється на оцінюванні студентами якості викладання та особистісні якості науково-педагогічного працівника. На нашу думку, таке формулювання питань опитувальника є не зовсім коректним, оскільки результати анкетування можуть неоднозначно тлумачитися як керівництвом, так і самими науково-педагогічним працівником.

Водночас, для прикладу, наведемо перелік питань які використовуються для оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічного працівника в University of Michigan (Office of the Registrar. University of Michigan):

- ✓ Цей курс підвищив моє розуміння предмету
- ✓ Мій інтерес до предмету підвищилася через цей курс.
- ✓ Я знав, що від мене очікували у цьому курсі.
- ✓ У мене було велике бажання пройти цей курс.
- ✓ У порівнянні з іншими рівноправними курсами, робоче навантаження для цього курсу було (набагато легше, легше, типове, важке, набагато важче)
- ✓ Викладач здавався добре підготовленим до занять.
- ✓ Викладач пояснював матеріали чітко.
- ✓ Викладач вставився до студентів з повагою.
- ✓ Загалом, це був чудовий курс.
- ✓ Загалом, викладач був чудовим учителем

У вказаному, переліку питання побудовані таким чином, щоб не завдати шкоди професійній репутації науково-педагогічного працівника. Переважно увага зосереджується на значенні певної навчальної дисципліни для самого студента, наскільки відповідає його потребам і мотивує до подальшого навчання. Таке формулювання питань забезпечує збереження авторитету науково-педагогічного працівника, а отримані результати є гарним підґрунтям для його саморефлексії та удосконалення процесу викладання і навчання.

Висновки

Узагальнення результатів дослідження свідчить про наявність позитивного досвіду у країнах з ринковою економікою, зокрема Великій Британії, Австралії, Сполучених Штатах Америки (США) щодо залучення студентів до оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників. Доцільність залучення до оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників студентів насамперед пов'язана із тим, що вони найчастіше контактують із науково-педагогічними працівниками та є прямими споживачами їх послуг.

На основі аналізу кращих університетських практик Великої Британії, Австралії, США з оцінювання студентами професійної діяльності науково-педагогічних працівників та їх особистісних якостей в встановлено, що основними інструментами є: система онлайн-оцінювання студентів в Інтернеті; студентські рейтинги; зворотній зв'язок від студентів для поліпшення викладання і навчання, зокрема студентські листи, підготовлені від усієї групи, курсу; зворотній зв'язок від випускників (у тому числі магістрів та аспірантів, а також асистентів з аспірантури) тощо.

Аналіз вітчизняних практик засвідчив, що для оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та їх особистісних якостей переважно використовуються такі інструменти як анонімне опитування та студентські рейтинги.

Упровадження зарубіжного досвіду щодо використання різних інструментів оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників у вітчизняних закладах вищої освіти сприятиме саморефлексії власної професійної діяльності, розробленню траєкторії професійного розвитку зорієнтовану на напрями які потребують удосконалення та підвищенню якості викладацьких послуг.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів розглянутої проблеми. Подальшого вивчення потребують змістові компоненти різних інструментів оцінювання професійної діяльності науково-педагогічних університетів країн Європейського Союзу; механізми мотивації і стимулювання науково-педагогічних працівників зарубіжних університетів за значні досягнення у викладанні і навчанні; механізми вибудови їх траєкторії професійного розвитку.

Бібліографічні посилання

Анкета «Якість викладання дисциплін очима студентів». Вінницький кооперативний інститут. Отримано з URL: <http://www.vki.vin.ua/anketa-yakist-vykladannya-dystsyplin-ochyma-studenta>

Анкета «Викладач очима студентів». Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. Отримано з <https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ehKg63ag-UaOiAFef-5eL3F81CAXSWxGrEl7GfOs-CZUOEQ3REJIUjdLNFdLQ1BHTk9SNjYKQkMORC4u>

Анкета «Викладач очима студентів». Київський національний університет архітектури і будівництва. Отримано з <https://studfiles.net/preview/2425000/page:25/>

Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find;>

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. Отримано з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Chalmers, D. & Hunt, L. (2016). HERDSA. Review of Higher Education. *Evaluation of teaching*, 3, 25-55. Retrieved from <http://www.herdsa.org.au/herdsa-review-higher-education-vol-3/25-55>
- Evaluation of Teaching. Center for Research on Learning and Teaching. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/resources/evaluation-teaching>
- Goe, L., Bell, C., & Little, O. (2008). Approaches to Evaluating Teacher Effectiveness: A Research Synthesis. Retrieved from <https://www.wested.org/wp-content/uploads/goe-research-synthesis.pdf>
- Guiding Principles for Learning Assessment. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/tstrategies/guidelines>
- Linse, A. (2017). Interpreting and using student ratings data: Guidance for faculty serving as administrators and on evaluation committees. *Studies in Educational Evaluation*, 54, 94-106. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2016.12.004>
- Methods of Evaluating Teaching. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/resources/evaluation-teaching/methods>
- Office of the Registrar. University of Michigan. Retrieved from <https://ro.umich.edu/faculty-staff/teaching-evaluations&xid=17259,15700023,15700186,15700191,15700256,15700259&usg=ALkJrhj1MUsV5p7F5wuVdUWMgmhHxs69VQ>

References

- Anketa «Yakist` vy`kladannya dy`scy`plin ochy`ma studentiv» [Questionnaire «The quality of teaching the discipline through the eyes of students»]. Vinnycz`kyj kooperatyvnyj insty`tut. URL: <http://www.vki.vin.ua/anketa-yakist-vykladannya-dystsyplin-ochyma-studenta> (in Ukrainian).
- Anketa «Vy`kladach ochy`ma studentiv» [Questionnaire «Teacher through the eyes of students»]. Dnipropetrovs`kyj nacional`nyj universy`tet imeni Olesya Gonchara. URL: <https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=ehKg63ag-UaOiAFef-5eL3F81CAXSWxGrEI7GfOs-CzUOEQ3REJIUjdLNFdLQ1BHTk9SNjVKQkM0RC4u> (in Ukrainian).
- Anketa «Vy`kladach ochy`ma studentiv» [Questionnaire «Teacher through the eyes of students»]. Ky`yivs`kyj nacional`nyj universy`tet arxitektury` i budivny`cztva. URL: <https://studfiles.net/preview/2425000/page:25/> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»] (2014). Vid 1 lypnia 2014 roku № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro naukovu ta naukovo-tekhnichnu diialnist» [Law of Ukraine On Scientific and Scientific-Technical Activities](2015). Vid 26 lystopada 2015. No 848-VIII. Retrived from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»] (2017). Vid 5 veresnia 2017 r. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian).
- Chalmers, D. & Hunt, L. (2016). HERDSA. Review of Higher Education. *Evaluation of teaching*, 3, 25-55. Retrieved from <http://www.herdsa.org.au/herdsa-review-higher-education-vol-3/25-55>
- Evaluation of Teaching. Center for Research on Learning and Teaching. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/resources/evaluation-teaching>

- Goe, L., Bell, C., & Little, O. (2008). Approaches to Evaluating Teacher Effectiveness: A Research Synthesis. Retrieved from <https://www.wested.org/wp-content/uploads/goe-research-synthesis.pdf>
- Guiding Principles for Learning Assessment. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/tstrategies/guidelines>
- Linse, A. (2017). Interpreting and using student ratings data: Guidance for faculty serving as administrators and on evaluation committees. *Studies in Educational Evaluation*, 54, 94-106. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2016.12.004>
- Methods of Evaluating Teaching. University of Michigan. Retrieved from <http://www.crlt.umich.edu/resources/evaluation-teaching/methods>
- Office of the Registrar. University of Michigan. Retrieved from <https://ro.umich.edu/faculty-staff/teaching-evaluations&xid=17259,15700023,15700186,15700191,15700256,15700259&usg=ALkJrhj1MUsV5p7F5wuVdUWMgmhHxs69VQ>

Yurii Skyba, Hanna Lebedynets

Students' assessment tools of professional activities of scientific and pedagogical workers of higher education institutions: foreign and domestic experience

Abstract

Considering the external and internal challenges, including accession of Ukraine to the European Higher Education Area and the European Research Area, the adoption of the Laws of Ukraine «On Education» (2017), «On Scientific and Technical Activities» (2016), «On Higher Education» (2014) the systematic reforming higher education began. One of the directions of reforming higher education is to increase the requirements for the professional level of scientific and pedagogical workers, since only a highly qualified specialist is able to provide a high level of training for the applicants for higher education and, accordingly, to prepare a competitive specialist.

The article is aimed to identify the tools for students to evaluate the professional activities carried out by the scientific and pedagogical workers in foreign and domestic higher education institutions. To achieve the aim and solve the set tasks, we used a complex of methods of scientific research: theoretical analysis of academic literature - to clarify the achievements of the scientists on a particular topic of research; structural and system analysis - to identify the tools of evaluation used by the students to assess professional activity of scientific and pedagogical workers of foreign and domestic higher education institutions; comparative method - to carry out a comparative analysis of the content of domestic and foreign instruments for evaluating the professional activities carried out by scientific and pedagogical workers. Summarizing the results of the study indicates that there is a positive experience in the market economies, including the United Kingdom, Australia, and the United States of America (USA) regarding the involvement of students in evaluating the professional performance of teaching staff. The reasonability of engaging students in evaluating the professional work of students' teaching staff is primarily due to the fact that they most often contact with the teaching staff and they are the direct consumers of their services. Based on an analysis of the best university practices in the UK, Australia, and the United States for assessing students' professional work and their personal qualities, it has been established that the main tools are: an online assessment system; student ratings; feedback from students to improve teaching and learning, including student letters prepared from the whole group or course; feedback from alumni (including masters and PhD students, as well as graduate assistants) and more. The

analysis of domestic practices showed that instruments such as anonymous questionnaires and student rankings are mostly used to evaluate the professional activities of academic staff of higher education institutions and their personal qualities. The introduction of foreign experience of the use of various tools for assessing the professional activities of the scientific and pedagogical workers in domestic higher education institutions will contribute to the self-reflection of their own professional activities, the development of a trajectory of professional development focused on the areas that require professional development and improvement of quality.

Key words: experience, tools, teaching staff, evaluation, professional activities, students.

Інформація про авторів:

Скиба Юрій

- Доктор педагогічних наук, доцент
- Україна
- Інститут вищої освіти НАПН України, головний науковий співробітник
- e-mail: y. skyba@ihed.org.ua
- ORCID iD 0000-0003-2238-8272

Skyba Yurii

- Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor
- Ukraine
- Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
- Chief Scientific Office

Лебединець Ганна

- кандидат педагогічних наук
- Україна
- Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
- e-mail: lebedynetsanna@gmail.com

Lebedynets Hanna

- PhD in Pedagogy
- Ukraine
- National Pedagogical Dragomanov University